

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gegužės 11 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (pranešėja), Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė) ir Dalios Vasarienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **suiinteresuotų asmenų M. R. ir A. R.** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nutarties, kuria sprendta dėl 2021 m. sausio 26 d. kreditorių susirinkimo nutarimų, peržiūrėjimo uždarnosios akcinės bendrovės „Faulana“ bankroto byloje.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių teismo nutarties, kuria pakeistas kreditorių susirinkimo nutarimas dėl atlyginimo bankroto administratoriui ir administravimo išlaidų dydžio nustatymo, apskundimo galimybės, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėjas A. S. (buvęs BUAB „Faulana“ bankroto administratorius) prašė panaikinti BUAB „Faulana“ 2021 m. sausio 26 d. kreditorių susirinkimo nutarimus pirmuoju ir antruoju darbotvarkės klausimais, patvirtinti atstadydinto nemokumo administratoriaus atlyginimą, priemonę bei visas patirtas administravimo išlaidas.
3. Pareiškėjas nurodė, kad 2021 m. sausio 26 d. kreditorių susirinkimas pirmuoju darbotvarkės klausimu nusprendė patvirtinti jam 21 905,278 Eur plus PVM atlyginimą (įskaitant už vadovaviną ūkinei komercinei veiklai) iš 2012 m. sausio 11 d. BUAB „Faulana“ pakartotinio pirmojo kreditorių susirinkimo patvirtintos 250 000 Lt plus PVM (72 405 Eur plus PVM) atlyginimo sumos, antruoju darbotvarkės klausimu patvirtino laikotarpį nuo 2015 m. kovo 12 d. iki 2019 m. kovo 27 d. patirtas 35 988 Eur administravimo išlaidas, o 56 081,54 Eur administravimo išlaidų nepatvirtino. Pareiškėjas nurodė, kad kreditoriai (suiinteresuoti asmenys M. R. ir A. R.), nepatvirtinę dalies administravimo išlaidų tuo pagrindu, jog pareiškėjas jiems nepateikė pirminių dokumentų, elgiasi nesąžiningai, nes žino, kad pareiškėjas iš bankroto administratoriaus pareigų buvo atstadydintas 2019 m. kovo 27 d. ir visus dokumentus perdavė naujai paskirtai administratoriui. Pareiškėjo teigimu, kreditorių sprendimas pirmuoju darbotvarkės klausimu pažeidžia jo konstitucinę teisę už atliktą darbą gauti teisingą atlyginimą, už BUAB „Faulana“ administravinę jį atlyginimo negavo nuo 2015 m. kovo 3 d. iki šio laiko.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. rugsėjo 17 d. nutartimi pareiškėjo skundą tenkino iš dalies: pakeitė BUAB „Faulana“ 2021 m. sausio 26 d. kreditorių susirinkimo pirmuoju ir antruoju darbotvarkės klausimais priimtą nutarimą, padidindamas buvusiam pareiškėjui atlyginimą 24 267,92 Eur plus PVM; pašalindamas nuostatą, jog pareiškėjui patvirtintas atlyginimas mokamas iš 2012 m. sausio 11 d. BUAB „Faulana“ pakartotinio pirmojo kreditorių susirinkimo patvirtintos 250 000 Lt plus PVM (72 405 Eur plus PVM) atlyginimo sumos; BUAB „Faulana“ laikotarpį nuo 2015 m. kovo 12 d. iki 2019 m. kovo 27 d. patirtas administravimo išlaidas padidindamas 5535,75 Eur.
5. Teismas nustatė šias faktines aplinkybes:
 - 5.1. 2011 m. kovo 31 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismas išskėlė UAB „Faulana“ bankroto bylą, paskyrė bankroto administratorę;
 - 5.2. 2012 m. sausio 11 d. BUAB „Faulana“ pirmasis pakartotinis kreditorių susirinkimas patvirtino 250 000 Lt plus PVM (72 405 Eur plus PVM) atlyginimą BUAB „Faulana“ administratoriui bei 50 000 Lt plus PVM (14 481 Eur plus PVM) administravimo išlaidų sumą, galiojančią nuo pirmojo kreditorių susirinkimo dienos iki BUAB „Faulana“ išregistravimo iš Juridinių asmenų registro dienos, kitoms išlaidoms, susijusioms su BUAB „Faulana“ bankroto procedūrų vykdymu, padengti;
 - 5.3. 2014 m. gegužės 27 d. BUAB „Faulana“ kreditoriai patvirtino administratoriaus veiklos ataskaitą, kurioje nurodyta, kad visa patvirtinta suma panaudota;
 - 5.4. nuo 2015 m. kovo 3 d. iki 2019 m. vasario 1 d. pareiškėjas buvo BUAB „Faulana“ administratoriumi;
 - 5.5. 2021 m. sausio 26 d. BUAB „Faulana“ kreditorių susirinkimas priėmė nutarimus:
 - 1) patvirtinti pareiškėjui 21 905,28 Eur plus PVM (jeigu PVM taikomas) atlyginimą (įskaitant atlyginimą už vadovaviną ūkinei komercinei veiklai) iš 2012 m. sausio 11 d. patvirtintos 250 000 Lt plus PVM (72 405 Eur plus PVM) atlyginimo sumos;
 - 2) patvirtinti BUAB „Faulana“ laikotarpį nuo 2015 m. kovo 12 d. iki 2019 m. kovo 27 d. patirtas 35 988 Eur administravimo išlaidas; nepatvirtinti 56 081,54 Eur administravimo išlaidų.
6. Teismas pažymėjo, kad UAB „Faulana“ bankroto procesas buvo pradėtas 2011 m. kovo 31 d., todėl klausimas dėl atlyginimo administratoriui nustatymo ir patirtų administravimo išlaidų patvirtinimo nagrinėtinas vadovaujantis Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ir ĮBĮ) nuostatomis. Nuo 2016 m. gegužės 1 d. įsigaliojo nauja ĮBĮ 36 straipsnio redakcija, pagal kurią administravimo išlaidų sąmatos tvirtinimo, keitimo ir disponavimo šiomis išlaidomis tvarkos nustatymas ir toliau paliktas kreditorių susirinkimo kompetencijai, tačiau

kreditorių susirinkimas, sprendamas nurodytus klausimus, įpareigotas atsižvelgti į Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintus bankroto administravimo išlaidų rekomendacinius dydžius, o tuo atveju, jeigu administratorius ar kreditoriai ginčija kreditorių susirinkimo patvirtintą administravimo išlaidų sumą, teismui, išsprendusiam ginčą, suteikta teisė patvirtinti administravimo išlaidų sumą, atsižvelgiant į Vyriausybės patvirtintus bankroto administravimo išlaidų rekomendacinius dydžius; ši teismo nutartis yra galutinė ir neskundžiama (ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalis). Nagrinėjamu atveju atlyginimas pareiškėjui ir administravimo išlaidų sumata patvirtinti 2021 m. sausio 26 d. vykusiame kreditorių susirinkime, todėl, sprendžiant klausimą dėl administratoriaus atlyginimo ir administravimo išlaidų sumatos dydžio tvirtinimo pagrįstumo, turi būti taikoma nuo 2016 m. gegužės 1 d. įsigaliojusi ĮBĮ 36 straipsnio redakcija.

7. Teismas, įvertinęs administratoriaus veiklos rezultatus, nusprendė, kad kreditorių susirinkime patvirtintas 21 905,28 Eur plius PVM (jeigu PVM taikomas) dydžio atlyginimas pareiškėjui atitinka protingumo ir teisingumo kriterijus bei užtikrina interesų pusiausvyrą taip pat pridėjo 24 267,82 Eur plius PVM dydžio priemoną už gautas įplaukas.
8. Įvertinęs tai, kad pirmoji įmonės bankroto administratorė išnaudojo visas administratoriaus atlyginimui skirtas lėšas, teismas nusprendė iš skundžiamo nutarimo pašalinti nuostatą, jog pareiškėjui patvirtintas atlyginimas mokamas iš 2012 m. sausio 11 d. BUAB „Faulana“ pakartotinio pirmojo kreditorių susirinkimo patvirtintos atlyginimo sumos.
9. Teismas nusprendė, kad administratorius neįrodė dalies išlaidų pagrįstumo ir būtinumo, todėl kreditoriai pagrįstai jų nepatvirtino; būtinomis ir pagrįstomis teismas pripažino 5535,75 Eur išlaidas buhalterinei apskaitai tvarkyti, todėl šia suma padidino administravimo išlaidų sumą.
10. Lietuvos apeliacinis teismas 2021 m. lapkričio 4 d. nutartimi nutraukė apeliacinį procesą, pradėtą pagal pareiškėjo ir suinteresuotų asmenų M. R. ir A. R. atskiruosius skundus.
11. Apelacinės instancijos teismas nurodė, kad ginčo kreditorių susirinkimo nutarimai pirmuoju ir antruoju darbotvarkės klausimais buvo priimti 2021 m. sausio 26 d., t. y. jau galiojant Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymui (toliau – ir JANĮ), todėl ginčui nagrinėti taikytinos JANĮ nuostatos. Sistemškai aiškindamas JANĮ 31 straipsnio 1 dalies ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 334 straipsnio 1 dalies normas, įstatymų leidėjui tiesiogiai JANĮ 75 straipsnyje (ar kituose straipsniuose) nenustačius, kad pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria sprendžiamas klausimas dėl administravimo išlaidų sumatos tvirtinimo (kuria nagrinėjamu atveju pakeisti kreditorių susirinkimo nutarimai dėl atstatyinto nemokumo administratoriaus atlyginimo ir patirtų administravimo išlaidų patvirtinimo), yra skundžiama atskiruoju skundu, apeliacinės instancijos teismas nusprendė, jog tokios nutarties apskundimo galimybė vertinama pagal tai, ar ji užkerta kelią tolesnei bylos eigai. Apelacinės instancijos teismo vertinimu, nagrinėjamu atveju pirmosios instancijos teismo nutartis tokių pasekmių nesukelia. Apelacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismo nutartis pagal įstatymą negali būti apeliacijos objektas (CPK 315 straipsnio 2 dalies 3 punktas), todėl apeliacinį procesą nutraukė (CPK 315 straipsnio 5 dalis, 338 straipsnis).
12. Apelacinės instancijos teismas, nustatęs, kad atskirieji skundai pateikti dėl apeliacijos objektu negalinčios būti pirmosios instancijos teismo nutarties, nepasisakė dėl šios nutarties teisėtumo bei pagrįstumo.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

13. Suinteresuoti asmenys M. ir A. R. kasaciniu skundu prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nutartį bei klausimą dėl jų atskirojo skundo dėl Vilniaus apygardos teismo 2021 m. rugsėjo 17 d. nutarties perduoti nagrinėti iš naujo Lietuvos apeliaciam teismui. Kasacinis skundas yra grindžiamas šiais argumentais:
 - 13.1. Apelacinis teismas nutartį motyvavo kasacinio teismo pateikta teisės aiškinimo ir taikymo taisykle, suformuluota Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 29 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-432-313/2017, kurios faktinės aplinkybės ir ginčo objektas buvo visiškai skirtingi nei šios civilinės bylos, ir taip nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teismų praktikos (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-162/2009 ir kt.). Apelacinis teismas privalejo įvertinti, ar bankroto bylą nagrinėjančio teismo nutartis gali būti skundžiama apeliacinės instancijos teismui, atsižvelgiant į įstatyme įtvirtintus ribojimus skusti tokią nutartį apeliacine tvarka.
 - 13.2. Apelacinės instancijos teismas pažeidė JANĮ 31 straipsnio 1, 4 dalis, 75 straipsnio 3 dalį, ĮBĮ 36 straipsnio 6 dalį ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teismų praktikos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-112-469/2021; 2017 m. liepos 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-320-915/2017; 2020 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-90-219/2020 ir kt.), reglamentuojančios bankroto proceso dalyvių teisę skusti kreditorių susirinkimo sprendimus bei pirmosios instancijos teismo nutartis, tokiu būdu buvo apribota suinteresuotų asmenų teisė į teisminę gynybą. Kreditorių susirinkimas įvyko 2021 m. sausio 26 d., t. y. jau galiojant JANĮ nuostatomis, todėl, atsižvelgiant į JANĮ 155 straipsnį bei kasacinio teismo praktiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-112-469/2021), kreditorių susirinkimo sušaukimui, sprendimų priėmimui bei sprendimų apskundimui taikytinos JANĮ nuostatos Vadovaujantis JANĮ 31 straipsnio 1, 4 dalimis, 75 straipsnio 3 dalimi, pirmosios instancijos teismo nutartis dėl kreditorių susirinkimo sprendimo panaikinimo neskundžiama tik vieninteliu atveju – jeigu kreditorių susirinkimas nepatvirtina bankroto proceso administravimo išlaidų sumatos ir nemokumo administratorius kreipiasi į teismą dėl bankroto proceso administravimo išlaidų sumatos tvirtinimo. Kitais atvejais pirmosios instancijos teismo nutartis dėl kreditorių susirinkimo priimto sprendimo teisėtumo (pagrįstumo) yra skundžiama ne tik apeliacinės instancijos, bet ir kasaciniam teismui, tai patvirtina ir gausus apeliacinio ir kasacinio teismų išnagrinėtų bylų skaičius. Šiuo atveju ginčijamu nutarimu nebuvo tvirtinama ir (ar) keičiama bendrovės administravimo išlaidų sumata (tai buvo padaryta dar 2012 m.), todėl pirmosios instancijos teismo nutartis galėjo būti apeliacijos objektas. Suinteresuotų asmenų teisė skusti pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria buvo sprendžiamas klausimas dėl kreditorių susirinkimo priimto nutarimo teisėtumo (pagrįstumo), buvo įtvirtinta ir ĮBĮ nuostabse – ginčijamas nutarimas nepateko į ĮBĮ 36 straipsnio 2, 4 dalyse nurodytų išimčių sąrašą.
14. Pareiškėjo atsiliepimą į kasacinį skundą atsisakyta priimti kaip neatitinkantį įstatymo reikalavimų.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl nutarties, kuria sprendžiamas atlyginimo administratoriui ir administravimo išlaidų patvirtinimo klausimas, apskundimo galimybės

15. 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojęs Juridinių asmenų nemokumo įstatymas pakeitė iki tol galiojusį Įmonių bankroto įstatymą, administravimo išlaidų instituto teisinis reguliavimas pakito, tačiau pagrindinės nuostatos, apibrėžiančios administravimo išlaidas ir jų sąmatos tvirtinimo kompetenciją priskiriančios kreditorių susirinkimui, iš esmės nepakito – administravimo išlaidų tvirtinimo modelis yra orientuotas į kreditorių autonomiją, kuri grindžiama ir veiksminga teismo kontrole sprendžiant ginčus dėl administravimo išlaidų sąmatos dydžio, taigi šiuo aspektu lieka aktuali iki tol formuota kasacinio teismo praktika.
16. Bankroto administravimo išlaidoms priskiriamas atlyginimas administratoriui ir kitos išlaidos, susijusios su bankroto procedūrų vykdymu (ĮBĮ 36 straipsnio 3 dalis, JANĮ 73 straipsnio 2 dalis) Kasacinio teismo praktikoje administravimo išlaidos suprantamos kaip išlaidos, susijusios su bankroto procedūromis ir skirtos jų vykdymo išlaidoms apmokėti, kurios būtinos siekiant surinkti ir apskaičiuoti bankrutuojančios įmonės turta, turtines teises, lėšas, tarp jų išreikalauti bankrutuojančios įmonės turta iš trečiųjų asmenų neteisėto valdymo, išieškoti skolas iš įmonės skolininkų ir nuostolių, patirtų dėl neteisėtų kitų asmenų veiksmų, įskaitant išlaidų, patirtų dėl teisminių procesų, atlyginimą. Taip pat prie jų priskirtinos išlaidos, patirtos dėl turto saugojimo, vertinimo, pardavimo, kitos išlaidos, atsiradusios atliekant bankroto proceso normų nustatytus veiksmus (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-273-219/2016](#) 31 punktą).
17. Kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad administravimo išlaidų sąmata reiškia išlaidų, kurios turės būti apmokamos iš bankrutavusios įmonės turto vertės, ribas. Atlyginamos ne visos administratoriaus nurodomos, o tik faktiškai bankrutavusios įmonės administravimo veikloje turėtos išlaidos, kurios atitinka pirmiau nurodytą administravimo išlaidų paskirtį ir rūšis, dėl kurių buvo susitarta. Administratorius negali pagrįstai tikėtis gauti administravimo išlaidų padengimo didesne apimtimi nei kreditorių patvirtinta sąmata (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 4 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-468/2013](#)). Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad bankroto administratorius privalo veikti neviršydamas kreditorių patvirtintos administravimo išlaidų sąmatos, o ją viršydamas veikia savo rizika, kad sąmatą viršijančios išlaidos jam nebus atlygintos. Jeigu sąmatos viršijimo ataskaita arba įmonės vardu prisiimtų sąmatą viršijančių įsipareigojimų ataskaita nepatvirtinama (kreditorių susirinkimo ar, kilus ginčui, teismo), išlaidos ir įsipareigojimai, kuriais viršyta sąmata, dengiami iš administratoriaus asmeninių lėšų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-37-823/2020](#), 21–23 punktai).
18. Administravimo išlaidų sąmatos tvirtinimas priskiriamas kreditorių susirinkimo kompetencijai (ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalis, JANĮ 75 straipsnio 2 dalis). Bankroto administravimo išlaidų sąmatos tvirtinimo procedūra prasideda administravimo išlaidų sąmatą pirmą kartą tvirtinant kreditorių susirinkime. Tačiau, kreditorių susirinkimui patvirtinus administravimo išlaidų sąmatą, vėliau gali būti sprendžiama dėl sąmatos korekcijų. Kreditorių susirinkimas turi teisę dėl atsiradusių naujų aplinkybių (papildomų išlaidų) pildyti šią sąmatą ir nustatytos išlaidos, esant objektyvių priežasčių, gali būti didinamos. Kasacinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, kad tokie vėlesni administravimo išlaidų sąmatos keitimai yra ne savarakiškos procedūros, o administravimo išlaidų sąmatos procedūros sudėtinė dalis (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. liepos 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-320-915/2017](#) 27 punktą; 2018 m. spalio 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-142-690/2018 28 punktą; 2018 m. spalio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-391-690/2018 29 punktą).
19. Bankroto administratoriui viršijant patvirtintą administravimo išlaidų sąmatą, jos gali būti atlygintos gavus išankstinį kreditorių susirinkimo pritarimą sąmatą viršijančioms išlaidoms sąmatos keitimo forma arba, jei tokios išlaidos realiai buvo patirtos prieš tai nepakeitus administravimo išlaidų sąmatos, kreditorių susirinkimui patvirtinus sąmatos viršijimo arba įmonės vardu prisiimtų sąmatą viršijančių įsipareigojimų ataskaitą (ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalis, JANĮ 75 straipsnio 5, 6 dalys).
20. Nagrinėjamos bylos atveju susiklostė būtent tokia situacija – 2012 m. sausio 11 d. pirmojo pakartotinio kreditorių susirinkimo patvirtinta administravimo išlaidų sąmata, remiantis 2014 m. gegužės 27 d. kreditorių patvirtinta administratoriaus veiklos ataskaita, buvo panaudota visa. Pareiškėjas buvo BUAB „Faulana“ bankroto administratoriumi nuo 2015 m. kovo 3 d. iki 2019 m. vasario 1 d., taigi, akivaizdu, visos šiuo laikotarpiu patirtos administravimo išlaidos viršijo patvirtintą administravimo išlaidų sąmatą ir dėl šių išlaidų patvirtinimo, taip pat ir dėl atlyginimo pareiškėjui kaip bankroto administratoriui nustatymo, turėjo nuspręsti kreditorių susirinkimas. Tai buvo padaryta ginčijamu BUAB „Faulana“ 2021 m. sausio 26 d. kreditorių susirinkimo nutarimu – patvirtintas bankroto administratoriaus atlyginimas bei dalis patirtų administravimo išlaidų. Taigi, priešingai nei teigiama kasaciniame skunde, šis ginčijamas kreditorių susirinkimo nutarimas vertintinas kaip nutarimas dėl administravimo išlaidos sąmatos keitimo.
21. Ginčijamu kreditorių susirinkimo nutarimu, minėta, patvirtintas 21 905,278 Eur plius PVM atlyginimas administratoriui (pareiškėjui); patvirtintos laikotarpio nuo 2015 m. kovo 12 d. iki 2019 m. kovo 27 d. patirtos 35 988 Eur administravimo išlaidos, o 56 081,54 Eur administravimo išlaidos nepatvirtintos.
22. Kasacinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, kad, atsižvelgiant į tai, jog kreditorių susirinkimas administravimo išlaidų sąmatą tvirtina (keičia) įvertinęs administratoriaus nurodytas jau patirtas ir būsimas išlaidas, kreditorių susirinkimo atsisakymas tvirtinti administratoriaus pateiktą administravimo išlaidų sąmatos projektą, į kurį yra įtrauktos ir jau realiai patirtos sąmatą viršijusios išlaidos, iš esmės reiškia kreditorių susirinkimo nepritarimą tokioms išlaidoms, t. y. sukelia tokias pat teises pasekmes kaip sąmatos viršijimo ataskaitos nepatvirtinimas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-37-823/2020](#) 22 punktą).
23. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad BUAB „Faulana“ bankroto procesas pradėtas 2011 m. kovo 31 d., galiojant ĮBĮ, tačiau ginčijamas kreditorių susirinkimo nutarimas priimtas 2021 m. sausio 26 d., jau galiojant JANĮ, dėl to byloje aktualu išspręsti klausimą dėl tokio nutarimo apskundimo tvarkai taikytino įstatymo.
24. JANĮ 155 straipsnyje, įtvirtinančiame pereinamąsias nuostatas dėl nemokumo procesų, nustatyta, kad iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams šio įstatymo nuostatos taikomos toms asmenų teisėms ir pareigoms, kurios atsiranda arba yra įgyvendinamos jam įsigaliojus, taip pat toms nemokumo procedūroms, kurios pradedamos šiam įstatymui įsigaliojus, išskyrus šio įstatymo nuostatas, reguliuojančias: 1) atlygį nemokumo administratoriui; 2) kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarką; 3) reikalavimus restruktūrizavimo plano turiniui ir įgyvendinimo trukmei; 4) kreditorių balsavimą dėl restruktūrizavimo plano; 5) nemokumo administratoriaus skyrimą bankroto byloje. Taigi paminėta įstatymo nuostata JANĮ taikymą iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams, išskyrus įvardytas išimtis, susiejo su: 1) atitinkamų nemokumo procedūrų pradžios momentu; 2) atitinkamų teisių ir pareigų atsiradimo arba jų įgyvendinimo momentu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-79-823/2021](#), 15 punktas).
25. Teisėjų kolegija pažymi, kad JANĮ 155 straipsnio 1 dalyje nustatyta išimtis dėl nuostatų, reglamentuojančių atlygį nemokumo administratoriui, apima šių nuostatų netaikymą materialiosios, o ne procesinės teisės – šiuo atveju teisės skusti priimtą teismo nutartį – požiūriu. Kadangi kreditorių susirinkimo nutarimo ir dėl jo priimtos pirmosios instancijos teismo nutarties apskundimo tvarkos reglamentavimas nepatenka tarp JANĮ 155 straipsnio 1 dalies 1–5 punktuose nustatytų išimčių, kurioms taikytinos ĮBĮ nuostatos, todėl, sprendžiant dėl nagrinėjamo atveju taikytino teisinio reglamentavimo, turi būti vadovaujamasi asmenų teisių ir pareigų atsiradimo arba jų įgyvendinimo taisykle. Kreditorių susirinkimas įvyko ir ginčijamas nutarimas buvo priimtas 2021 m. sausio 26 d., t. y. įsigaliojus JANĮ. Todėl teisė skusti tokį kreditorių susirinkimo nutarimą atsirado ir įgyvendinama galiojant JANĮ, atitinkamai dėl galimybės skusti dėl tokio nutarimo priimtą pirmosios instancijos teismo nutartį sprendžina vadovaujantis JANĮ.
26. JANĮ tikslas yra sudaryti sąlygas veiksmingam juridinių asmenų nemokumo procesui, užtikrinant kreditorių ir juridinių asmenų interesų pusiausvyrą (JANĮ 1 straipsnio 1 dalis). Veiksmingo nemokumo proceso tikslo užtikrinimas siejamas su tinkamu nemokumo proceso principų (JANĮ 3 straipsnis) taikymu. Vienas pamatinių nemokumo proceso principų yra efektyvumas, reiškiantis, kad nemokumo procese turi būti išlaikyta pusiausvyrą tarp finansinių sunkumų turinčio juridinio asmens ir kreditorių interesų, siekiant kuo didesnių kreditorių reikalavimų

tenkinimo per pagrįstai trumpiausią laikotarpį (JANĮ 3 straipsnio 1 punktas). JANĮ parengiamuosiuose darbuose (franc. *travaux préparatoires*) nurodoma, kad efektyvumo principas turėtų užtikrinti didesni kreditorių reikalavimų tenkinimą ir spartinti nemokumo procesus (Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo projekto 2018 m. spalio 23 d. aiškinamasis raštas Nr. XIIIP-2777). Tačiau efektyvaus nemokumo proceso principas yra siejamas ir su operatyviu nemokumo ginčų nagrinėjimu, kuris leidžia užtikrinti tiek skolininko, tiek jo kreditorių interesų pusiausvyrą. Tačiau nemokumo ginčų operatyvaus nagrinėjimo tikslas negali sumažinti veiksmingos teisminės nemokumo proceso teisėtumo kontrolės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-7-212-469/2021](#), 31 punktas).

27. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad klausimai dėl teismo nutarčių ir sprendimų, priimtų nemokumo procese, apskundimo sprendžiami vadovaujantis tokia logine struktūra: pirma, turi būti patikrinama, ar JANĮ nustato specialią taisyklę dėl teismo nutarties (ne)apskundimo; antra, jei tokios specialios taisyklės JANĮ nenustato, tuomet tikrinama, ar CPK normos nustato tokios nutarties apskundimo galimybę. Nustačius, kad įstatymų leidėjas nutarties apskundimo galimybės *expressis verbis* neįvardijo nei JANĮ, nei CPK, vertinama, ar tokia nutartis užkerta kelią tolesnei bylos eigai. Nustačius, kad dėl šios nutarties priėmimo procesas byloje, nagrinėjamoje pirmosios instancijos teisme, nebegali prasidėti arba yra užbaigiamas bent vienam iš byloje dalyvaujančių asmenų, laikoma, jog ši nutartis užkerta kelią proceso eigai, dėl to ji gali būti apeliacinės pagal atskirąjį skundą objektas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-93-1075/2022](#), 23 punktas).
28. Nagrinėjamu atveju dėl pirmosios instancijos teismo nutarties apskundimo galimybės sprendina vadovaujantis JANĮ 75 straipsnio nuostatomis, reglamentuojančiomis bankroto proceso administravimo išlaidų nustatymą. JANĮ 75 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad jeigu kreditorių susirinkimas nepatvirtina bankroto proceso administravimo išlaidų sąmatos, nemokumo administratorius turi teisę kreiptis į teismą dėl bankroto proceso administravimo išlaidų sąmatos tvirtinimo. Teismas, tvirtindamas bankroto proceso administravimo išlaidų sąmatą, įvertina išlaidų būtinumą ir pagrįstumą. Teismo nutartis dėl bankroto proceso administravimo išlaidų sąmatos tvirtinimo yra neskundžiama. Šios nuostatos taikomos ir tuo atveju, jeigu kreditorių susirinkimas nepatvirtina pakeistos bankroto proceso administravimo išlaidų sąmatos (JANĮ 75 straipsnio 7 dalis).
29. Nuostata, kad pirmosios instancijos teismo nutartis dėl bankroto proceso administravimo išlaidų sąmatos tvirtinimo yra neskundžiama, nuo 2016 m. gegužės 1 d. buvo įtvirtinta ir Įmonių bankroto įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje dėl to, kad ginčai dėl bankroto administravimo išlaidų sąmatos patvirtinimo kreditorių susirinkimuose užtesdavo bankroto procedūras. Šiuo tikslu buvo nustatyta teismo pareiga tvirtinti bankroto administravimo išlaidų sąmatą, įvertinus išlaidų būtinumą ir pagrįstumą, kai kyla kreditorių ginčai, t. y. galutinai priimti sprendimą dėl sąmatos, siekiant aiškesnės tolimesnės proceso eigos. Leidimas skusti teismo sprendimą dėl sąmatos apeliacine tvarka dar labiau užtesų procedūras, todėl būtų netikslingas (Pagrindinio komiteto išvada dėl Juridinių asmenų nemokumo įstatymo projekto).
30. Esminis nemokumo bylos nagrinėjimas teisme vyksta pirmosios instancijos teisme. Apeliacinės instancijos teismas atlieka pirmosios instancijos teismo procesinio sprendimo kontrolės funkciją tik įstatyme nustatytais atvejais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-99-313/2021](#), 29 punktas).
31. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad tais atvejais, kai ginčas dėl administravimo išlaidų sąmatos patvirtinimo yra išnagrinėjamas teisme ir dėl jo yra priimama teismo nutartis, remiantis ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalimi (specialiąja proceso teisės norma), tokia teismo nutartis yra galutinė ir neskundžiama ir tokiai situacijai netaikomos bendrosios CPK nuostatos ([CPK 1 straipsnio](#) 1, 2 dalys), nes visais atvejais teismas patikrina skundžiamą kreditorių susirinkimo nutarimo teisėtumą, įvertina visas bylos faktines aplinkybes, kurios yra svarbios ir reikšmingos administravimo sąmatos dydžiui nustatyti, ir, atlikęs ginčijamo nutarimo teisėtumo bei bylos faktų patikrą, priima vieną iš galimų sprendimų – arba palikti galioti ginčijamą kreditorių susirinkimo nutarimą, arba jį panaikinti ir patvirtinti kitą sąmatą, arba perduoti ginčijamą klausimą iš naujo spręsti kreditorių susirinkimui (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 25 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-391-690/2018](#) 35, 37 punktus).
32. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmiau nurodytais išaiškinimais turi būti vadovaujamasi ir taikant JANĮ 75 straipsnio 3 dalyje nustatytą apeliacijos ribojimą – tais atvejais, kai ginčas dėl administravimo išlaidų sąmatos (jos pakeitimo) patvirtinimo yra išnagrinėjamas teisme ir dėl jo yra priimama teismo nutartis, remiantis ĮBĮ 75 straipsnio 3 dalimi, tokia teismo nutartis yra galutinė ir neskundžiama.
33. Remdamasi pirmiau išdėstytais argumentais ir motyvais, teisėjų kolegija padaro išvadą, kad apeliacinės instancijos teismas priėmė pagrįstą ir teisėtą nutartį nutraukti apeliacinį procesą ([CPK 315 straipsnio](#) 5 dalis, 338 straipsnis), todėl skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartis paliekama nepakeista.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nutartį palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos

Danguolė Bublienė

Sigita Rudėnaitė

Dalia Vasarienė